

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Sukcesy wyborcze Fidesz-MPS i ich wpływ na konsolidację prawicowych rządów na Węgrzech

Author: Sebastian Kubas

Citation style: Kubas Sebastian. (2017). Sukcesy wyborcze Fidesz-MPS i ich wpływ na konsolidację prawicowych rządów na Węgrzech. W: M. Kolczyński (red.), "Polskie wybory 2014-2015 : kontekst krajowy i międzynarodowy - przebieg rywalizacji - konsekwencje polityczne T. 2" (S. 346-363). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Sebastian Kubas

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Sukcesy wyborcze Fidesz-MPS i ich wpływ na konsolidację prawicowych rządów na Węgrzech

Abstrakt: Artykuł ukazuje zjawisko narodzin, rozwoju i obecnej pozycji Fidesz-MPS na węgierskiej scenie politycznej. Autor próbuje wyjaśnić wpływ społecznego poparcia dla głównej węgierskiej prawicowej partii w procesie walki o władzę, a także jej konsolidacji i zdolności utrzymania przez Fidesz-MPS. Pomimo krytyki płynącej z zewnątrz, a także wśród samych Węgrów w stosunku do poczynań premiera Viktora Orbána, wybory potwierdzają dominującą pozycję partii w oczach Węgrów, a badania opinii publicznej nadal plasują partię wyraźnie przed innymi ugrupowaniami.

Słowa kluczowe: Węgry, Fidesz-MPS, wybory (2010, 2014)

Wstęp

Od pięciu lat społeczeństwo węgierskie jest nieprzerwanie rządzone przez prawicową partię Fidesz-MPS. Jej popularność utrzymuje się na stałym i stabilnym poziomie. Dojście do władzy tego ugrupowania było rezultatem kilku czynników, wśród których do najistotniejszych zaliczyłbym konsolidację ugrupowań prawicowych pod przywództwem Fidesz-MPS, a także osłabienie najgroźniejszego rywala, czyli Węgierskiej Partii Socjalistycznej (węg. *Magyar Szocialista Párt*, MSzP). Pojawiające się zarówno na Węgrzech, jak i z zewnątrz, głosy krytyki dotyczą podważających demokrację poczynań rządu Viktora Orbána. Rzeczywiście wiele z jego działań wykracza poza konsensualny styl i cechuje się narzucaniem istotnych

z prawnego punktu widzenia rozwiązań regulujących podstawowe kwestie ustrojowo-społeczne. Należałoby się zastanowić nad tym, co uprawomocnia poczynania Viktora Orbána? Teza, którą przyjmuję w niniejszym artykule, odnosi się do umiejętnego wykorzystania wyborów w celu legitymizacji poczynania Fidesz-MPS na węgierskiej scenie politycznej. Wybory stanowiące podstawowe kryterium demokracji proceduralnej są traktowane przez Orbána jako mechanizm umożliwiający mu przebudowę Węgier w sposób odpowiadający założeniom narodowo-konserwatywnym reprezentowanym przez Fidesz-MPS.

Fidesz: od narodzin w 1988 roku do sukcesu wyborczego w 2010 roku

Przedstawiciele opozycyjnych środowisk studenckich założyli Związek Młodych Demokratów (węg. *Fiatal Demokraták Szövetsége*, Fidesz) 30 marca 1988 roku w Budapeszcie. W pierwszym programie politycznym opowiedziano się za koniecznością zmian relacji organów władzy w życiu publicznym, powiązaniem rynku węgierskiego z międzynarodowymi korporacjami i podwyższeniem poziomu edukacji. Członkiem ugrupowania mogła być jedynie osoba, która nie ukończyła 35. roku życia¹. Pod koniec lat 80. XX wieku Fidesz ostro atakował rządzącą Węgierską Socjalistyczną Partię Robotniczą (węg. *Magyar Szocialista Munkáspárt*, MSzMP) i mimo uczestnictwa w obradach węgierskiego trójkątnego stołu, nie podpisał aktu końcowego tych negocjacji².

W pierwszej połowie lat 90. XX wieku profil partii miał charakter liberalny, Fidesz odwoływał się do młodego elektoratu. Wśród haseł obecnych w trakcie pierwszej i drugiej kampanii wyborczej (1990, 1994) znalazły się: chęć szybkiego dogonienia poziomu życia występującego w Europie Zachodniej, konieczność restrukturyzacji gospodarki, prywatyzacja majątku państwowego, ograniczenie roli państwa, przestrzeganie praw człowieka, a także rozdział kościoła od państwa, konieczność lustracji księży, ograniczenie wpływu religii na życie obywateli, a także zachowanie neutralnego ideologicznie systemu edukacji³. W 1993 roku dochodzi do rozła-

¹ Z. RIPP: *Unity and Division. The Opposition Roundtable and its Relation to the Communist Party*. W: *The Roundtable Talks of 1989: The Genesis of Hungarian Democracy*. Red. A. BOZÓKI. Budapest 2002, s. 3-39.

² J. BAYER: *The Process of Political System Change in Hungary*. "Schriftenreihe des Europa Institutes" 2003, No. 22, s. 172.

³ Z. ENYEDI: *The Role of Agency in Cleavage Formation*. "European Journal of Political Research" 2005, No. 5, Vol. 44, s. 703.

mu w partii ze względu na konflikt personalno-ideologiczny. Przywództwo obejmuje Viktor Orbán, który opowiada się za wzmacnianiem centralnych urzędów, rozwojem demokracji pośredniej i swobodnym kształtowaniem mechanizmów wolnorynkowych. W tym samym roku zrezygnowano z zakazu członkostwa w partii osobom powyżej 35. roku życia. Zarówno pierwsze, jak i drugie wybory ukazały, że Fidesz jest ugrupowaniem drugorzędym – w 1990 roku uzyskał 9% głosów poparcia, a w 1994 roku 7%.

W kwietniu 1995 roku do nazwy partii dodano człon Węgierska Partia Obywatelska (węg. *Magyar Polgári Párt*, MPP). W tym czasie udało się doprowadzić do koalicji Fidesz-MPP z wieloma małymi prawicowymi bytami politycznymi. Poza tym, w 1997 roku do Fidesz-MPP wstąpiła część członków Chrześcijańsko-Demokratycznej Partii Ludowej (węg. *Keresztényszocialista Néppárt*, KDNP). Pod koniec 1997 roku prawicowe skrzydło Węgierskiego Forum Demokratycznego (węg. *Magyar Demokrata Fórum*, MDF) nawiązało sojusz z Fidesz-MPP⁴. Na początku drugiej połowy lat 90. XX wieku możemy zauważyć przesunięcie Fidesz-MPP w prawą stronę sceny politycznej i przyjęcie formuły partii o charakterze chadecko-narodowo-populistycznym⁵. Partia odrzuciła liberalizm w warstwie światopoglądowej i przyjęła rolę obrońcy wartości głoszonych przez Kościół katolicki i protestancki⁶.

W trakcie kampanii wyborczej przed wyborami parlamentarnymi w 1998 roku Fidesz-MPP skupił się na krytykowaniu poprzedniej koalicji MSzP i Związku Wolnych Demokratów (węg. *Szabad Demokraták Szövetsége*, SzDSz). Używano retoryki, która potęgowała strach przed ponowną komuniacją państwa. W ten sposób próbowano ukazać wyraźny prawicowy profil Fidesz-MPP, jako ugrupowania całkowicie przeciwnego nurtowi lewicowemu. Fidesz-MPP uzyskał 29,5% głosów, a wyborcza koalicja Fidesz-MPP z MDF dodatkowe 12,95%. Po wyborach Fidesz-MPP stworzył koalicję rządową z MDF oraz Niezależną Partią Drobnych Posiadaczy (węg. *Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt*, FKGP). Nowy rząd z premierem Viktorem Orbánem na czele miał poparcie 213 deputowanych, co dawało 55,2% w Zgromadzeniu Krajowym.

Kampania wyborcza w 2002 roku miała odmienny charakter od tych prowadzonych przez partię w poprzednim okresie. Po raz pierwszy Fidesz-MPP stał na stanowisku obrońcy polityki rządowej, a nie krytyka. Poza

⁴ L. BENDA: *System partyjny Węgier*. W: *Partie i systemy partyjne Europy Środkowej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, P. FIALA, R. HERBUT, J. SROKA. Wrocław 2003, s. 90–91.

⁵ R. TANKÓ: *Forum. L' hégémonie du parti Fidesz et la concentration du système des partis hongrois entre 1990 et 2000*. "Studia Universitatis Babes Bolyai. Studia Europaea" 2011, No. 3, s. 193–194.

⁶ C. MUDDE, P. KOPECKÝ: *The Two Sides of Euroscepticism. Party Positions on European Integration in East Central Europe*. "European Union Politics" 2002, No. 3, s. 297–326.

atakami z lewej i środkowej strony sceny politycznej, bardzo niewygodnym rywalem dla Fidesz-MPP okazała się radykalnie prawicowa Węgierska Partia Sprawiedliwości i Życia (węg. *Magyar Igazság és Élet Pártja*, MIÉP). Ostatecznie Fideszowi-MPP udało się jednak przejąć część elektoratu MIÉP i pozbawić tę partię reprezentacji w Zgromadzeniu Krajowym, uzyskując w 2002 roku 41,1% głosów poparcia.

Zarówno wybory w 2002, jak i 2006 roku przyniosły rządy koalicji MSzP-SzDSz. W okresie funkcjonowania Fidesz-MPP w opozycji parlamentarnej, powrócono do strategii partii protestu, którą wymierzono w lewicowo-liberalne rządy przy jednoczesnym zacieśnianiu współpracy z organizacjami prawicowymi. W 2003 roku partia zmieniła drugi człon nazwy na *Magyar Polgári Szövetség*⁷. Po ujawnieniu w 2006 roku tajnych taśm ze słowami socjalistycznego premiera Ferenc Gyurcsányego o kryzysie gospodarczym i oszukiwaniu Węgrów, w całym kraju doszło do manifestacji i demonstracji niezadowolenia, które w mniejszym natężeniu trwały do wyborów w 2010 roku⁸. Ta sytuacja wzmocniła pozycję Fidesz-MPS, który w przeciągu czterech lat (2006–2010) prowadził kampanię polegającą na całkowitym negowaniu rządu lewicowo-liberalnego. W 2008 roku z inicjatywy Fidesz-MPS przeprowadzono referendum, którego celem miało być dalsze osłabienie pozycji rządu. Ponad 80% obywateli poparło darmowy dostęp do służby zdrowia i wyższych uczelni przy frekwencji 50,5%, co oznaczało sukces Fidesz-MPS przy jednoczesnym wypowiedzeniu społecznego poparcia dla MSzP⁹.

Wybory w 2010 roku i ich konsekwencje

W trakcie kampanii wyborczej w 2010 roku Fidesz-MPS przyjął postawę anty-establishmentową wobec lewicowej elity, opowiadał się po stronie obywateli, szczególnie ludności wiejskiej, jednocześnie krytykując nadmierne korzyści, które odnosiła tzw. kosmopolityczna klasa liberalno-lewicowa. Obwinił parlamentaryzm, który przyczyniał się do manipula-

⁷ M. SZABÓ: *From a Suppressed AntiCommunist Dissident Movement to a Governing Party: The Transformations of FIDESZ in Hungary*. "Corvinus Journal of Sociology and Social Policy" 2011, No. 2, s. 57.

⁸ S. KUBAS: *Similarities and Differences of Main Left-wing Parties in Poland and Hungary. The Case of SLD and MSzP from Comparative Perspective (1989–2014)*. "Studia Politicae Universitatis Silesiensis" 2014, Vol. 13, s. 94.

⁹ E. RYTKÓ: *National Referenda in Hungary*. http://www.aceeeo.org/sites/default/files/PDF/presentation_of_conference/2008/Referenda%20in%20Hungary_english.pdf [20.09.2015].

cji powszechną wolą obywateli, dlatego postulował reformę systemu wyborczego. Dużą rolę przywiązywano do podkreślenia znaczenia symboli narodowych i religijnych. Hasłem kampanii były słowa „Nadszedł czas!”, które odnosiły się do konieczności podjęcia gruntowych reform. Stopa bezrobocia przekroczyła 11% i problem ten stał się jednym z naczelných tematów debat w trakcie kampanii. Viktor Orbán obiecał milion miejsc pracy, a także obniżenie podatków. Fidesz-MPS zawarł sojusz wyborczy z KDNP.

W trakcie kampanii wyborczej Fidesz-MPS nie przedstawiał wielu z pomysłów, które po kwietniu 2010 roku przybrały postać konkretnych reform. Przed wyborami skupiono się na prezentacji haseł populistycznych, jak idea pomocy małym firmom, konieczność renowacji dziedzictwa narodowego, oddłużenie kredytobiorców posiadających kredyty w obcych walutach. Na temat nowelizacji konstytucji mówiono niewiele, kwestie społeczne także nie były doprecyzowane. Postawa taka wynikała z pragmatyzmu, który nakazywał milczenie w sprawach mogących wywołać zamieszanie w społeczeństwie.

Pierwsza tura wyborów parlamentarnych odbyła się 11 kwietnia 2010 roku. Frekwencja wyniosła 64,4%. W drugiej turze (25 kwietnia) frekwencja spadła do 46,7%. Były to jedne z najniższych frekwencji w historii węgierskich wyborów parlamentarnych, co może prowadzić do stwierdzenia, że jednym z czynników sukcesów Fidesz-MPS zarówno w 1998, jak i 2010 roku była nie tyle mobilizacja prawicowego elektoratu, co demobilizacja elektoratu popierającego lewicę¹⁰.

Po ogłoszeniu wyników wyborów Fidesz-MPS ogłosił program walki o narodową wolność, który podobnie jak program wyborczy nie zapowiadał tak dużych zmian, do jakich doszło w trakcie następnych czterech lat¹¹. Prawdopodobnie radykalizacja tego programu nastąpiła po tym, jak prowadzone jeszcze przez poprzednią koalicję, a kontynuowane przez Fidesz-MPS rozmowy z międzynarodowymi instytucjami mającymi pomóc Węgrom w przezwyciężeniu kryzysu nie powiodły się. Premier Orbán nie zgodził się z warunkami stawianymi przez Unię Europejską i Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Stwierdził, że koszty byłyby zbyt duże w stosunku do zysków¹². Sytuacja gospodarcza i finansowa Węgier w 2010 roku była tragiczna. Od lat utrzymywano wysokie podatki, które w dużej części pokrywały zobowiązania społeczne, zagraniczne inwestycje od dekady omi-

¹⁰ S. KUBAS: *Dynamika procesu demokratyzacji Węgier. Próba określenia zjawiska w świetle teorii*. W: *Instytucjonalizacja demokracji w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Wybrane problemy*. Red. M. BARAŃSKI. Katowice 2014, s. 97.

¹¹ A. SADECKI: *Państwo stanu wyższej konieczności. Jak Orbán zmienił Węgry*. „Punkt Wiedzenia” 2014, nr 41, s. 10.

¹² A. GAGYI: *Smartphones and the European Flag: The New Hungarian Demonstrations for Democracy*. „Studia Universitatis Babes Bolyai Sociologia” 2014, No. 2, s. 80–81.

jały Węgry, a państwo nadal gwarantowało niskooprocentowane pożyczki. Ponadto inwestorzy nie chcieli już wykupywać państwowych obligacji¹³. Nowy rząd nie zyskał takiego poparcia ze strony UE i MFW na jakie liczył, dlatego też podjął radykalne kroki. To, co nastąpiło po 2010 roku, było wynikiem kilku czynników. Po pierwsze, ogromnego sukcesu wyborczego, co dało ponad 2/3 mandatów w parlamencie. Po drugie, ustawicznego konfliktu z UE i MFW w sprawie kredytów i pożyczek dla Węgier. Po trzecie, osłabienia opozycji na wewnętrznej scenie politycznej.

Tabela 1. Wyniki wyborów do Zgromadzenia Krajowego w 2010 roku

Partia	Łącznie		Okręgi jedno-mandatowe		Listy regionalne		Ogólnokrajowa lista kompensacyjna	
	liczba głosujących	l.m.	liczba głosujących	l.m.	liczba głosujących	l.m.	głosy fragmentaryczne	l.m.
FIDESZ-KDNP	5 439 257	263	2 743 626 (II runda: 629 028)	173	2 706 292	87	135 592	3
MSZP-EGYÜTT-DK-PM-MLP	2 078 802	59	1 088 374 (II runda: 326 361)	2	990 428	28	1 221 523	29
JOBBIK	1 692 210	47	836 774 (II runda: 141 415)	0	855 436	26	925 252	21
LMP	643 096	16	259 220 (II runda: 43 437)	0	383 876	5	471 305	11
Pozostałe ugrupowania	347 373	0	152 874	0	196 499	0	—	—
Łącznie	10 247 101	386	5 114 570 (II runda: 1 152 693)	176	5 132 531	146	2 753 672	64

Objaśnienie: l.m. – liczba mandatów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: valasztas.hu [30.09.2015].

Fidesz-MSP zaczął realizować program, którego celem miało być wzmocnienie krajowego rynku. W wyniku podejmowanych działań, wykraczających poza sferę gospodarki, Europa Zachodnia zaczęła krytykować Węgry. Negowano sposób postępowania, który nierzadko odnosił się do wzrostu

¹³ T. ESCRITT: *The Danube Waltz*. "New Eastern Europe" 2012, No. 2, s. 67–68.

poziomu centralizacji działań administracji rządowej. Po 2010 roku rząd węgierski znalazł się w ciągłym sporze z Komisją UE, uznającą postępowanie Orbána za niedemokratyczne, a nawet faszystowskie¹⁴.

Już na początku kadencji nowego parlamentu przyjęto deklarację „współpracy narodowej”, która ogłaszała powstanie nowego systemu politycznego i gospodarczego. Zmiany wprowadzane przez Viktora Orbána cechuje podejście centralistyczne wynikające z chęci utrwalenia dominacji Fidesz-MPS w instytucjach państwowych. Do najistotniejszych posunięć rządu Fidesz-MPS i KDNP w trakcie kadencji 2010–2014 należy zaliczyć: uchwalenie nowej konstytucji, uszczuplenie kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, reformę administracji publicznej i samorządu terytorialnego, zmianę systemu wyborczego, reformę prawa medialnego oraz reformę w sferze gospodarki.

Ustawa zasadnicza została przyjęta 18 kwietnia 2011 roku, a jej oficjalna nazwa brzmi Fundamentalne Prawo. Nadaje ona tradycyjny i narodowy wymiar państwu i społeczeństwu węgierskiemu, wzmacnia pozycję władzy wykonawczej, a także ogranicza rolę Trybunału Konstytucyjnego¹⁵. Stosunek Fidesz-MPS do tej ostatniej instytucji ujawnia się w powolnym ograniczaniu jej kompetencji. Od czasu uchwalenia Fundamentalnego Prawa do 2015 roku koalicja Fidesz-MPS i KDNP pięciokrotnie nowelizowała jego zapisy. Za każdym razem Trybunał Konstytucyjny wskazywał na brak przestrzegania procedur prawnych, a także na niekonstytucyjność pewnych przepisów. W efekcie Zgromadzenie Krajowe uchwalało poprawki do konstytucji i w ten sposób wprowadzało prawo, które Trybunał musiał uznać za nadrzędne, gdyż przybierało postać protekcji konstytucyjnej. Przebudowany został również system wyborczy: zmniejszono liczbę deputowanych i ograniczono dwie tury głosowania do jednej¹⁶. W 2011 roku przyznano możliwość ubiegania się Węgrów z krajów ościennych o obywatelstwo i tym samym możliwość uczestniczenia w wyborach. Do końca 2013 roku państwo węgierskie przyjęło w ten sposób w poczet obywateli pół miliona osób¹⁷. Zmiany dotknęły także sferę mediów. Podjęto działania zmierzające do kontroli środków masowego przekazu, a następnie zaczęto je wykorzystywać w celach propagandowych¹⁸.

¹⁴ G. SCHÖPFLIN: *Hungarian Elections and After*. „Hungarian Review” 2014, No. 4, s. 8–9.

¹⁵ S. KUBAS: *Węgierski parlamentaryzm: od narodzin do stanu obecnego z uwzględnieniem Konstytucji z 2011 roku*. „Przegląd Sejmowy”, nr 5 (112), s. 209–213.

¹⁶ T. DRINÓCZI: *Nowy węgierski system wyborczy*. „Studia Wyborcze” 2012, nr 13.

¹⁷ A. SADECKI: *Węgry: pół miliona nowych obywateli*. <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2013-12-11/wegry-pol-miliona-nowych-obywateli> [30.09.2015].

¹⁸ *Węgry: Fidesz zdobywa media publiczne*. OSW. <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2010-08-04/wegry-fidesz-zdobywa-media-publiczne> [13.04.2012].

Nowelizacja ustawy o samorządzie lokalnym, która weszła w życie 1 stycznia 2012 roku, wprowadzała i odebrała samorządowi kontrolę nad oświatą i służbą zdrowia, a także ogranicza prawo dysponowania własnym majątkiem¹⁹. W sferze gospodarczo-społecznej obniżono podatek dochodowy od obywateli oraz małych i średnich przedsiębiorstw, dokonano podwyżki podatku od wielkich korporacji, zlikwidowano prywatno-publiczny system emerytalny i poddano go pod całkowitą kontrolę państwa, a także rozpostarto kontrolę nad sferą energetyki i systemem bankowym, dążąc do ich całkowitego uzależnienia od państwa. Poza tym zmniejszono nakłady na szkolnictwo wyższe, obniżono dopłaty do transportu publicznego i lekarstw, obniżono zasiłki socjalne.

Przygotowując się do kampanii wyborczej w 2014 roku i powtórzenia sukcesu, Fidesz-MPS w trakcie drugiej kadencji rządów sięgał po rozwiązania cechujące się populizmem. Za takie należy uznać obciążenia skierowane w stronę sektora prywatnego oraz kapitału zagranicznego przy jednocześnie niewielkich cięciach wydatków socjalnych. Na rok przed wyborami rząd wymusił, aby firmy energetyczne obniżyły ceny dostaw energii, dzięki czemu w 2013 roku ceny dostaw gazu i centralnego ogrzewania spadły o 10%.

Do pozytywnych efektów czterech lat rządów Fidesz-MPS i KDNP należy zaliczyć utrzymywanie dyscypliny finansowej i ograniczenie deficytu budżetowego do poziomu poniżej 3%, wprowadzenie konstytucyjnego limitu długu publicznego w wysokości 50% PKB oraz obniżenie długu publicznego. Udało się obniżyć stopę bezrobocia i w 2014 roku wyniosła ona ok. 8%, w czym pomogło rozszerzenie programu robót publicznych, które objęło ok. 300 tys. osób w 2013 roku. Niestety nadal utrzymuje się stagnacja gospodarcza. Co prawda w 2014 roku PKB zanotował dodatki wynik (1,3%), ale w dwóch poprzednich latach był on ujemny: 2013 – 0,1%, 2012 – 1,7%²⁰.

Cykl wyborczy w 2014 roku

Rok 2014 przyniósł trzy typy elekcji na Węgrzech: do Zgromadzenia Krajowego, Parlamentu Europejskiego i organów samorządu terytorialnego. Jako pierwsze odbyły się wybory do Zgromadzenia Krajowego. Obecnie prawo wyborcze²¹ umożliwia elekcję 199 deputowanych, przy

¹⁹ A. SADECKI: *Państwo stanu wyższej konieczności...*, s. 11.

²⁰ Ibidem, s. 18–26.

²¹ Prawo wyborcze na Węgrzech opiera się na Ustawie z 2011 roku o wyborze posłów do Parlamentu Węgier (Act CCIII of 2011 on the Elections of Members of Parliament of Hun-

czym 106 mandatów przyznawanych jest w okręgach jednomandatowych, a 93 w okręgach wielomandatowych, w których mamy do czynienia z ogólnokrajowymi listami wyborczymi. Partia może uczestniczyć w podziale mandatów po przekroczeniu progu 5% uzyskanego poparcia, koalicja dwóch partii – 10%, a koalicja trzech i więcej partii – 15%. Obliczanie mandatów w systemie proporcjonalnym na poziomie ogólnokrajowym odbywa się przy uwzględnieniu metody d'Hondta.

W trakcie kampanii Fidesz-MPS prezentował się jako jedyna wiarygodna opcja polityczna, która jest w stanie przeciwstawić się post-komunizmowi i skrajnej prawicy. Neutralizował krytykę dotyczącą osłabiania demokracji, zbliżenia z Rosją i sporu z UE stwierdzając, że broni w ten sposób krajowego kapitału. Na lewej stronie sceny politycznej zachodziły gwałtowne zmiany. W 2012 roku z MSzP wyodrębnia się Demokratyczna Koalicja (węg. *Demokratikus Koalíció*, DK), a rok później Razem 2014 (węg. *Együtt 2014*). 14 stycznia 2014 roku te dwa ugrupowania wraz z MSzP i liberalnym Dialogiem dla Węgier (węg. *Párbeszéd Magyarorszáért*, PM) oraz Węgierską Partią Liberalną (węg. *Magyar Liberális Párt*, Liberals) stworzyły koalicję wyborczą Zjednoczenie (węg. *Összefogás*)²². Po czterech latach obecności w Zgromadzeniu Krajowym Jobbik w kampanii wyborczej w 2014 roku prezentował bardziej uładzone oblicze. Doszło do złagodzenia tonu i zmniejszenia ostrych antysystemowych ataków, co wiązało się m.in. z chęcią zdobycia nowego elektoratu. Walkę o mandaty podjęła także Polityka Może Być Inna (*Lehet Más a Politika*, LMP), która była obecna w parlamencie VI kadencji i miała ochotę na reelekcję. Była jedyną liczącą się liberalną siłą, po tym, jak SzDSz ogłosił koniec swojej działalności w październiku 2013 roku.

Wybory do Zgromadzenia Krajowego odbyły się 6 kwietnia 2014 roku. Do urn wyborczych poszło 4 795 757 osób, co stanowiło 61,73% uprawnionych do głosowania.

Fidesz-MPS i KDNP uzyskały 44,8% głosów, co dało 133 mandaty, czyli 67% mandatów w skali wszystkich miejsc w parlamencie. Na czele rządu stanął ponownie Viktor Orbán. Do Zgromadzenia Krajowego weszły jeszcze koalicja liberalno-lewicowa, Jobbik i LMP. Raport z monitoringu wyborów opublikowany przez misję OBWE skrytykował nadmierną przewagę Fidesz-MPS w kampanii, co wiązało się z wcześniej wprowadzonymi przez tę partię ograniczeniami w mediach²³. Utrudniły one mobiliza-

gary, <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-REF%282012%29003-e> [28.04.2013]) oraz Ustawie z 2013 roku o Procedurze Wyborczej (Act XXXVI of 2013 on Electoral Procedure, http://valasztas.hu/en/ovi/241/241_1_10.html [30.04.2015]).

²² S. KUBAS: *Similarities and Differences of Main Left-wing Parties...*, s. 95.

²³ <http://www.osce.org/odihr/elections/117200> [17.11.2015].

cję elektoratu opozycji. W komentarzach powyborczych przeważał pogląd, że sukces Fidesz-MPS wiązał się z tym, że lewica nie była w stanie odciąć się od brzemienia negatywnie ocenianych rządów z lat 2002–2010, a pozostałe partie, poza Jobbik, nie były w stanie przyciągnąć poparcia obywateli ze względu na silnie negatywną kampanię Fidesz-MPS. Po podsumowaniu wyników okazało się, że z wprowadzonego w 2011 roku prawa dla mniejszości węgierskiej do udziału w wyborach skorzystało około 90 tys. nowych obywateli, z czego 95% zagłosowało na Fidesz-MPS. Głosy pochodzące z diaspory węgierskiej, które padły na Fidesz-MPS i KDNP, stanowiły ok. 2% wszystkich otrzymanych głosów.

Tabela 2. Wyniki wyborów do Zgromadzenia Krajowego w 2014 roku

Nazwa partii, koalicji	Okręgi jednomandatarne		Lista ogólnokrajowa		Ogółem	
	liczba głosów	liczba mandatów	liczba głosów	liczba mandatów	liczba głosów	liczba mandatów
Fidesz-KDNP	2 165 342	96	2 264 780	37	4 430 122	133
MSzP-Együtt-DK-PM-MLP	1 317 879	10	1 290 806	28	2 608 685	38
Jobbik	1 000 637	0	1 020 476	23	2 021 113	23
LMP	244 191	0	269 414	5	513 605	5

Źródło: Opracowanie na podstawie: <http://valasztas.hu/en/ovi/index.html#> [10.11.2015].

Półtora miesiąca po wyborach do Zgromadzenia Krajowego odbywały się wybory do Parlamentu Europejskiego. Miały one miejsce 25 maja 2014 roku i przebiegały na podstawie Ustawy o procedurze wyborczej XXXVI z 2013 roku i Ustawie o wyborze deputowanych do Parlamentu Europejskiego CXIII z 2003 roku²⁴. Prawo wyborcze ustanawia jeden okręg wyborczy dla całych Węgier, w którym dokonuje się elekcji 21 deputowanych. Partie polityczne zgłaszają listy kandydatów, a przeliczenie głosów na mandaty następuje na podstawie metody d'Hondta²⁵.

Kampania wyborcza stanowiła przedłużenie tej prowadzonej przed wyborami do Zgromadzenia Krajowego. Nie pojawiły się w niej nowe elementy.

²⁴ Ustawa z 2003 roku o wyborze deputowanych do Parlamentu Europejskiego (Act CXIII of 2003 on the election of members of the European Parliament, http://valasztas.hu/en/ep2014/405/405_1_2.html) i Ustawa z 2013 roku o Procedurze Wyborczej (Act XXXVI of 2013 on Electoral Procedure, http://valasztas.hu/en/ovi/241/241_1_10.html [30.04.2015]).

²⁵ S. KUBAS: *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce w świetle analizy porównawczej z krajami Grupy Wyszehradzkiej*. W: *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce. 2009*. Red. R. GLAJCAR, W. WOJTASIK. Katowice 2010, s. 35.

W wyborach udział wzięły 2 329 304 osoby, co stanowiło 28,97% uprawnionych²⁶. Po przeliczeniu głosów mandaty przypadły w udziale sześciu podmiotom politycznym: Fidesz-MPS w koalicji z KDNP zdobył 12 mandatów, Jobbik – 3, MSzP – 2, DK – 2, koalicja Együtt 2014 i PM – 1 oraz LMP – 1.

Tabela 3. Wyniki wyborów do Parlamentu Europejskiego na Węgrzech w 2014 roku

Partia	Liczba głosujących	Procent głosów oddanych na partię	Liczba mandatów
Fidesz-KDNP	1 193 991	51,48	12
Jobbik	340 287	14,67	3
MSzP	252 751	10,90	2
DK	226 086	9,75	2
Együtt 2014, PM	168 076	7,25	1
LMP	116 904	5,04	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: http://valasztas.hu/en/ep2014/422/422_0_index.html [5.11.2015].

Na uwagę zasługuje fakt, że Jobbik wyprzedził postkomunistów o niecałe 90 000 głosów i uzyskał jeden mandat więcej. Poza tym MSzP doznał goryczy porażki w zetknięciu z wynikami dwóch innych lewicowych konkurentek, gdyż otrzymał zaledwie niecałe 130 000 głosów więcej niż DK i 200 000 więcej od Együtt 2014 i PM.

Wybory samorządowe kończyły roczny cykl elekcyjny. Odbyły się 12 października 2014 roku. W 2010 roku została uchwalona nowa ustawa o wyborach radnych i burmistrzów jednostek samorządu terytorialnego. Gminy liczące do 10 000 mieszkańców są w całości jednym okręgiem wyborczym, ustalanie wyników odbywa się na podstawie metody większości względnej. W gminach powyżej 10 000 mieszkańców i w dzielnicach Budapesztu obowiązuje system mieszany: część mandatów otrzymują kandydaci wybrani w jednomandatowych okręgach (większość względna), a pozostała część przypada kandydatom z list organizacji (proporcjonalna metoda Sainte-Laguë). Trzecim poziomem alokacji jest lista kompensacyjna, która pozwala przydzielić nieprzyznane mandaty kandydatom z list według kolejności zgłoszeń. Zgromadzenia województw są wybierane na podstawie tego samego systemu, jaki obowiązuje w gminach liczących powyżej 10 000 mieszkańców, z tym, że partia musi najpierw przekroczyć 5% próg wyborczy²⁷.

²⁶ Dla porównania frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego na Węgrzech w 2004 roku wyniosła 38,5%, a w 2009 – 36,31%.

²⁷ A. CZYŻ, S. KUBAS: *Doświadczenia węgierskiej transformacji ustrojowej – od Jánosa Kádára do Viktora Orbána*. Katowice 2011, s. 95–97.

Burmistrzami gmin, miast i dzielnic Budapesztu zostają kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę głosów.

Udział w wyborach wzięło 3 619 313 obywateli, co stanowiło 44,3% uprawnionych²⁸. Koalicja Fidesz-MPS i KDNP zdołała uzyskać większość mandatów w zgromadzeniach wszystkich województw i w mieście stołecznym Budapeszcie²⁹, gdzie uzyskała 17 mandatów, a 16 pozostałych przypadło innym partiom. Także w stolicach województw i wielkich miastach Fidesz-MPS i KDNP odniosły niepodważalne zwycięstwo, uzyskując fotele 20 z 23 burmistrzów tych jednostek samorządu terytorialnego³⁰. Na poziomie gmin dominacja Fidesz-MPS także nie ulega dyskusji, gdyż obśadziła większość mandatów w organach przedstawicielskich i urzędów burmistrzów³¹.

Tabela 4. Zbiornic wyniki wyborów do organów samorządu terytorialnego w 2014 roku, uwzględniające głosy oddane na partie polityczne zasiadające w węgierskim parlamencie (w nawiasach podano procent głosów, który przypadł na poszczególne partie)

Partia	Wybory burmistrzów	Wybory organów przedstawicielskich	
		w gminach liczących do i powyżej 10 000 mieszkańców	zgromadzenia komitatów
Fidesz-KDNP	1 451 137 (40,1%)	1 870 467 (51,0%)	1 218 008 (34,0%)
Jobbik	262 708 (7,2%)	493 611 (13,6%)	491 912 (13,6%)
MSzP	156 842 (4,3%)	135 624 (3,7%)	316 896 (10,0%)
DK	64 531 (1,8%)	38 116 (1,1%)	139 315 (3,9%)
Együtt 2014, PM	56 506 (1,6%)	17 934 (0,5%)	0 (0%)
LMP	88 907 (2,5%)	77 052 (0,2%)	48 961 (1,3%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie http://valasztas.hu/hu/onkval2014/990/990_0_index.html [18.11.2014].

Analiza wyników wyborów samorządowych pozwala na wysunięcie kilku wniosków. Po pierwsze, mamy w nich do czynienia z dużym upartyj-

²⁸ *Report of the President of the National Election Office on the Conduct and Organisation of the State Tasks Regarding the Elections of Municipal Representatives and Mayors as well as the Elections of National Minority Representatives of Local Self-government in 2014.* <http://valasztas.hu/en/download/200/Report-onk-kis-en.pdf> [15.12.2015].

²⁹ G. GYÖRI: *Hungarian Politics 2014.* <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/11166.pdf>, 9.11.2015.

³⁰ http://valasztas.hu/en/onkval2014/443/443_0_index.html [9.11.2015].

³¹ A. SADECKI: *Węgry: koniec cyklu wyborczego.* <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2014-10-15/wegry-koniec-cyklu-wyborczego> [9.11.2015].

nieniem. Partie obecne w parlamencie otrzymały 69,8% wszystkich głosów w elekcji gminnych ciał przedstawicielskich, 62,8% zgromadzeń komitatów i 57,5% w wyborach na urzędy burmistrzów. Niepodważalnym liderem wyborów samorządowych okazał się Fidesz-MPS w koalicji z KDNP, która zdobyła 51% wszystkich głosów w elekcji gminnych ciał przedstawicielskich, 34,4% zgromadzeń komitatów i 40,1% w wyborach na urzędy burmistrzów.

Po zakończeniu cyklu wyborczego największym problemem społecznym o zasięgu wykraczającym poza Węgry, z jakim musiał sobie poradzić Viktor Orbán, była sprawa imigrantów przekraczających południową granicę. Zdominowała ona debatę publiczną w 2015 roku. Od stycznia do lipca 2014 roku węgierska policja odnotowała 8 689 nielegalnych przekroczeń granicy, natomiast w analogicznym okresie w 2015 roku było ich już 166 626. W 2015 roku fala wielkiej migracji Syryjczyków i Afgańczyków próbowała przedostać się z południa Europy do Austrii, Niemiec i Szwecji. Podczas, gdy UE bagatelizowała problem, Viktor Orbán sięgnął po kontrowersyjne rozwiązanie. 8 maja rząd Fidesz-MPS i KDNP wysłał 8 mln ankiet do obywateli w celu uzyskania odpowiedzi na pytania o możliwości rozwiązania kryzysu migracyjnego. Faktycznie Orbán chciał pozyskać poparcie dla lansowanego hasła wiążącego tę kwestię z terroryzmem i planowanymi radykalnymi posunięciami. 23 czerwca zawieszono stosowanie prawa UE dotyczącego konieczności rejestracji osób składających wniosek uchodźcy w pierwszym kraju pobytu. W efekcie wiązało się to z tym, że osoby zatrzymane odsyła się do kraju, w którym taki wniosek przyjęto. Węgry chciały tego uniknąć, ale pod naciskiem EU odstąpiono od tego. 15 września wprowadzono restrykcyjne poprawki do prawa migracyjnego, które umożliwiają wojsku ochronę granic w przypadku kryzysu migracyjnego, a także surowsze karanie nielegalnych imigrantów. Do efektów polityki Orbána w zakresie problemu migracyjnego należy uzyskanie wsparcia UE w wysokości 8 mln euro przy jednoczesnym pogorszeniu stosunków z Niemcami, a także innymi krajami Europy Zachodniej. W wymiarze państwowym udało się zmniejszyć falę imigrantów, o połowę spadło także pozytywne rozpatrywanie wniosków migracyjnych. 22 września na posiedzeniu Rady Europy ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych Węgry wypowiedziały się przeciwko planowi kwot rozlokowania uchodźców w krajach UE.

W polityce wewnętrznej rząd Fidesz-MPS i KDNP wprowadza cięcia budżetowe w zakresie wydatków socjalnych, w szczególności w edukacji i opiece zdrowia, które mają zatrzymać wzrost długu publicznego. Kontynuowana jest restrykcyjna polityka podatkowa wobec przedsiębiorstw zagranicznych, w rękach których znajdują się banki i wielkie przedsiębiorstwa usługowo-handlowe. Jedną z największych porażek trzeciego rządu

Orbána była próba wprowadzenia podatku od indywidualnych użytkowników Internetu, co wywołało ogólnokrajowe demonstracje jesienią 2014 roku. Fale protestów przełyły się przez wiele miast Węgier. 23 października premier zmuszony był do wycofania się z tego projektu.

Na prawej stronie sceny politycznej podstawowym rywalem dla Fidesz-MPS jest Jobbik, który w 2014 roku wyrósł na drugą siłę polityczną, wyprzedzając MSzP. Należy jednak zwrócić uwagę, że Jobbik należy do rodziny partii ekstremalnie prawicowych. W związku z brakiem silnej lewicowej partii radykalnej gromadzi głosy nie tylko nacjonalistycznie nastawionych Węgrów, ale i elektoratu skrajnie lewicowego zawiedzionego przemianami transformacji. Na prawej stronie sceny partyjnej dawny główny rywal Fidesz-MPS, czyli MDF, uległ co prawda rozwiązaniu, ale część jego byłych członków założyło w kwietniu 2011 roku Demokratyczną Wspólnotę Dobrobytu i Wolności (węg. *Jólét és Szabadság Demokrata Közösség*, JESZ). Inna część członków dawnego MDF w kwietniu 2013 roku stworzyła Ruch na rzecz Nowoczesnych Węgier (węg. *Modern Magyarorszáért Mozgalom*, MoMa). Na jego czele stanął Lajos Bokros, dawny minister finansów w czasie rządów MSzP-SzDSz (1995–1998). Najbliższy czas pokaże, czy partie będą w stanie przejąć prawicowy i centrowy elektorat na Węgrzech³².

Ciekawym zjawiskiem jest powstanie nowych ruchów i partii politycznych, które zrodziły się na fali krytyki rządów Fidesz-MPS. Wśród nich znaczącą pozycję zajęły następujące: Szolidaritás, Milion na Rzecz Wolności Prasy (węg. *Egy millióan a magyar sajtószabadságért*, Milla), Ruch na Rzecz Czwartej Republiki (węg. *Negyedik Köztársaság Mozgalom*, 4K!), Sieć Studentów (węg. *Hallgatói Hálózat*, HaHa), Węgierski Pies z Dwoma Ogonami (węg. *Magyar Kétfarkú Kutya Párt* – MKKP) czy Partia Piratów (węg. *Kalózpárt*)³³. Wydaje się, że tak duży wzrost liczby różnych ruchów i ich popularność wiąże się z tym, że dotychczasowe główne partie polityczne nie zadawałały społeczeństwa i nie odpowiadają na nowe potrzeby. Ruchy wypowiadają się przeciwko istniejącemu systemowi, w którym zakorzenił się kryzys społeczny, polityczny i gospodarczy.

Najważniejsze wydarzenia z zakresu polityki zagranicznej to wizyta Angeli Merkel 2 lutego 2015 roku. Niemiecka kanclerz odwiedziła Budapeszt po raz pierwszy od przejęcia rządów przez Fidesz-MPS w 2010 roku i skrytykowała węgierski rząd za działania osłabiające liberalną demokrację, a także utrudnianie funkcjonowania opozycji, społeczeństwa oby-

³² MEP Bokros, controversial former finance minister, founds new free-market political party. http://bbj.hu/economy/mep-bokros-controversial-former-finance-minister-founds-new-free-market-political-party_65562 [29.09.2015].

³³ V. GLIED: *From the Green Movement to a Party. The Effect of the Crisis and Democratic Movements in Hungary*. "Politeja" 2014, No. 28, s. 51–59.

watelskiego i niezależnych mediów. Z kolei 17 lutego 2015 roku do Budapesztu przybył Władimir Putin z krótką roboczą wizytą. Mimo że nie udało się podpisać umowy w sprawie dostarczania gazu, to Viktor Orbán uznał ją za sukces. Zbliżenie z Rosją ma wymiar strategiczny, wiąże się z zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego, a także z próbą znalezienia przeciwwagi dla procesów integracyjnych i unifikujących Węgry w ramach UE. Obydwie wizyty zostały wykorzystane przez Fidesz-MPS jako dowód na wysoką pozycję międzynarodową Węgier i słuszność prowadzonej polityki.

Podsumowanie

Wybory uznawane za główne narzędzie proceduralnej demokracji są wyznacznikiem społecznego poparcia dla elit politycznych. Mogą prowadzić do reelekcji istniejących układów władzy, ale także mogą dokonywać ich alternacji. Na Węgrzech w 2014 roku doszło do powtórnego powierzenia władzy prawicowej koalicji pod przywództwem Fidesz-MPS. Oznaczało to poparcie Węgrów dla poczynań drugiego rządu Viktora Orbána. Ten polityk potrafi w umiejętny sposób utrzymywać wysoki poziom popularności swojego ugrupowania przy stosowaniu scentralizowanego sposobu zarządzania partią. W odniesieniu do tezy postawionej na początku artykułu, można stwierdzić, że wybory są wykorzystywane jako źródło legitymizacji poczynań Fidesz-MPS na węgierskiej scenie politycznej w celu jej przeobrażenia i umocowania w aksjologicznej sferze wartości narodowo-konserwatywnych.

Fidesz-MSP powstał jako liberalne ugrupowanie akademickiej antysocjalistycznej młodzieży. W połowie lat 90. XX wieku zaczął przeobrażać się w partię o profilu prawicowym. Pierwszy sukces wyborczy miał miejsce w 1998 roku, a dwa kolejne w 2010 i 2014 roku. Szczególnie ostatnich pięć lat rządów zasługuje na uwagę, gdyż partia potrafiła wykorzystać ogromne poparcie społeczne do przeobrażania systemu politycznego, a także społecznego i gospodarczego na Węgrzech. Pomimo licznych słów krytyki części Węgrów oraz Unii Europejskiej, a także Stanów Zjednoczonych, Fidesz-MPS utrzymuje wysokie wskaźniki poparcia społecznego. Wydaje się, że w takiej sytuacji dokonania rządów Orbána cieszą się poparciem płynącym ze strony Węgrów, co nie zmienia faktu, że wypaczają one przebieg i rozwój konsolidacji demokracji.

Tabela 5. Wyniki badania opinii społecznej w zakresie poparcia głównych partii politycznych przeprowadzone przez dwie pracownie Ipsos i Tárki pomiędzy styczniem i listopadem 2015 roku

Data	Fidesz-KDNP		Jobbik		MSzP		DK		Együtt		LMP	
	Ipsos	Tárki	Ipsos	Tárki	Ipsos	Tárki	Ipsos	Tárki	Ipsos	Tárki	Ipsos	Tárki
I 2015	44	41	24	20	15	18	3	10	1	4	6	5
IV 2015	38	38	17	24	17	17	6	9	2	1	7	5
VI, VII 2015	38	39	28	24	15	19	9	8	1	2	5	4
X, XI 2015	41	51	26	23	17	14	7	6	1	1	5	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: http://www.tarki.hu/hu/research/elect/gppref_table_02.html; <http://ipsos.hu/hu/partpref/t%3D0%26df%3D174%26dt%3D174%26c%3D1%26nl%3D36%7C37%7C31%7C33%7C34%7C32%7C#edit-party-certain> [17.11.2015].

Bibliografia

- BAYER J.: *The Process of Political System Change in Hungary*. "Schriftenreihe des Europa Institutes" 2003, No. 22.
- BENDA L.: *System partyjny Węgier*. W: *Partie i systemy partyjne Europy Środkowej*. Red. A. ANTOSZEWSKI, P. FIALA, R. HERBUT, J. SROKA. Wrocław 2003.
- CZYŻ A., KUBAS S.: *Doświadczenia węgierskiej transformacji ustrojowej – od Jánoša Kádára do Viktora Orbána*. Katowice 2011.
- DRINÓCZI T.: *Nowy węgierski system wyborczy*. „Studia Wyborcze” 2012, nr 13.
- ENYEDI Z.: *The Role of Agency in Cleavage Formation*. "European Journal of Political Research" 2005, No. 5, tom 44.
- ESCRITT T.: *The Danube Waltz*. "New Eastern Europe" 2012, No. 2.
- GAGYI A.: *Smartphones and the European Flag: The New Hungarian Demonstrations for Democracy*. "Studia Universitatis Babes Bolyai Sociologia" 2014, No. 2.
- GLIED V.: *From the Green Movement to a Party. The Effect of the Crisis and Democratic Movements in Hungary*. "Politeja" 2014, No. 28.
- GYÓRI G.: *Hungarian Politics 2014*. <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/11166.pdf> [9.11.2015].
- http://valasztas.hu/en/onkval2014/443/443_0_index.html [9.11.2015].
- <http://www.osce.org/odihr/elections/117200> [17.11.2015].
- KUBAS S.: *Dynamika procesu demokratyzacji Węgier. Próba określenia zjawiska w świetle teorii*. W: *Instytucjonalizacja demokracji w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Wybrane problemy*. Red. M. BARAŃSKI. Katowice 2014.
- KUBAS S.: *Similarities and Differences of Main Left-wing Parties in Poland and Hungary. The Case of SLD and MSzP from Comparative Perspective (1989–2014)*. „Studia Politicae Universitatis Silesiensis” 2014, T. 13.

- KUBAS S.: *Węgierski parlamentaryzm: od narodzin do stanu obecnego z uwzględnieniem Konstytucji z 2011 roku*. „Przegląd Sejmowy” nr 5 (112).
- KUBAS S.: *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce w świetle analizy porównawczej z krajami Grupy Wyszehradzkiej*. W: *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce*. 2009. Red. R. GLAJCAR, W. WOJTASIK. Katowice 2010.
- MEP Bokros, controversial former finance minister, founds new free-market political party. http://bbj.hu/economy/mep-bokros-controversial-former-finance-minister-founds-new-free-market-political-party_65562 [29.09.2015].
- MUDDE C., KOPECKÝ P.: *The Two Sides of Euroscepticism. Party Positions on European Integration in East Central Europe*. “European Union Politics” 2002, No. 3.
- Report of the President of the National Election Office on the Conduct and Organisation of the State Tasks Regarding the Elections of Municipal Representatives and Mayors as well as the Elections of National Minority Representatives of Local Self-government in 2014. <http://valasztas.hu/en/download/200/Report-onk-kis-en.pdf> [15.12.2015].
- RIPP Z.: *Unity and Division. The Opposition Roundtable and its Relation to the Communist Party*. In: *The Roundtable Talks of 1989: The Genesis of Hungarian Democracy*. Ed. A. BOZÓKI. Budapest 2002.
- RYTKÓ E.: *National Referenda in Hungary*. http://www.aceeeo.org/sites/default/files/PDF/presentation_of_conference/2008/Referenda%20in%20Hungary_english.pdf [20.09.2015].
- SADECKI A.: *Państwo stanu wyższej konieczności. Jak Orbán zmienił Węgry*. „Punkt Widzenia” 2014, nr 41.
- SADECKI A.: *Węgry: koniec cyklu wyborczego*. <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2014-10-15/wegry-koniec-cyklu-wyborczego> [9.11.2015].
- SADECKI A.: *Węgry: pół miliona nowych obywateli*. <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2013-12-11/wegry-pol-miliona-nowych-obywateli> [30.09.2015].
- SCHÖPFLIN G.: *Hungarian Elections and After*. “Hungarian Review” 2014, No. 4.
- SZABÓ M.: *From a Suppressed AntiCommunist Dissident Movement to a Governing Party: The Transformations of FIDESZ in Hungary*. “Corvinus Journal of Sociology and Social Policy” 2011, No. 2.
- TANKÓ R.: *Forum. L' hégémonie du parti Fidesz et la concentration du système des partis hongrois entre 1990 et 2000*. “Studia Universitatis BabesBolyai. Studia Europaea” 2011, n° 3.
- Ustawa z 2003 roku o wyborze deputowanych do Parlamentu Europejskiego (Act CXIII of 2003 on the election of members of the European Parliament. http://valasztas.hu/en/ep2014/405/405_1_2.html [30.04.2015]).
- Ustawa z 2011 roku o wyborze posłów do Parlamentu Węgier (Act CCIII of 2011 on the Elections of Members of Parliament of Hungary. <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-REF%282012%29003-e> [28.04.2013]).
- Ustawa z 2013 roku o Procedurze Wyborczej (Act XXXVI of 2013 on Electoral Procedure. http://valasztas.hu/en/ovi/241/241_1_10.html [30.04.2015]).
- Węgry: Fidesz zdobywa media publiczne. OSW. <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/best/2010-08-04/wegry-fidesz-zdobywa-media-publiczne> [13.04.2012].

The electoral successes of Fidesz-MPS and their influence on consolidation of right-wing governments in Hungary

Summary

The article presents the phenomenon of the birth, development and contemporary position of Fidesz-MPS on Hungarian political scene. Author aims at explaining the role of social support for the main rightist party in Hungary in the struggle for power and then its consolidation and retaining. Although there is criticism abroad and inside Hungary towards steps taken by Viktor Orbán, elections confirm the leading role of Fidesz-MPS and high electoral support.

Key words: Hungary, Fidesz-MPS, elections (2010, 2014)

Sebastian Kubas – doktor nauk humanistycznych w zakresie nauki o polityce, adiunkt w Zakładzie Systemów Politycznych Polski i Państw Europy Środkowej i Wschodniej Uniwersytetu Śląskiego. Autor, współautor i współredaktor 9 książek naukowych z zakresu systemów politycznych państw Grupy Wyszehradzkiej, Japonii i samorządu terytorialnego RP, a także kilkudziesięciu artykułów naukowych z tej samej tematyki. Prezes PTNP oddział Katowice od 2014 roku.